

БЛАГОДАТ СТРПЉИВОСТИ

[Српски – Serbian – صربي]

Ахмед Ферид

Ревизија и обрада:

Ирфан Клица

Амра Дацић

Љубица Јовановић

Фејзо Радончић

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ الصبر ﴾

« باللغة الصربية »

أحمد فريد

مراجعة :

عرفان كليتسا

عمرة دانسيث

يوفانوفيتس ليوبيتسا

فيزو رادونشيش

2015 - 1436

IslamHouse.com

СТРПЉИВОСТ

Узвишени Бог је стрпљивост учинио добротом неисцрпном, мачем несаломљивим, војском непобедивом, тврђавом неосвојивом и победом два сложна брата. Хвалећи стрпљиве, Узвишени Бог у Својој Књизи казује да ће их без рачуна наградити, па каже:

Само они који буду стрпљиви биће без рачуна награђени. (Кур'ан, Скупови, 10).

Казујући на другом месту како Он стрпљиве упућује, Својом подршком помаже и њихово стрпљење сигурном победом награђује, Узвишени каже:

... и будите издржљиви, јер Бог је, заиста, на страни издржљивих." (Кур'ан, Плен, 46).

Захваљујући томе, стрпљиви постижу добро и овог и оног света, како унутрашње, тако и спољашне благодати. Осим тога, Узвишени је водећу улогу у вери поверио онима који су издржљиви и потпуно уверени, што се јасно види из Његових речи:

Између њих смо Ми вође одређивали и они су, одазивајући се заповеди Нашој, на прави пут упућивали, јер су стрпљиви били и у доказе Наше су чврсто веровали. (Кур'ан, Падање ничице, 24)

Узвишени затим стрпљивима даје до знања да је стрпљивост боља од узвраћања на неправду, па каже:

...а ако отрпите, то је, заиста, боље за стрпљиве. (Кур'ан, Пчеле, 126)

Он надаље даје до знања да уз стрпљивост и богобојазност верницима не може наудити ни лукавство непријатеља, чак ни ако је непријатељ снажнији и бројнији. Он каже:

И ако будете трпели оно што вам се забрањује - избегавали, њихово лукавство вам неће нимало наудити. Бог заиста, добро зна оно што они раде. (Кур'ан, Имранова породица, 120).

Наводећи издржљивост и богобојазност као предуслове за успех, Узвишени Бог каже:

О верници, будите стрпљиви и издржљиви, на границама бдијте и Бога се бојте, да бисте

постигли оно што желите! (Кур'ан, Имранова породица, 200)

А да би подстакао вернике на издржљивост и одважност Узвишени истиче како Он воли издржљиве и каже:

... а Бог издржљиве воли. (Кур'ан, Имранова породица, 146)

Узвишени, затим, Своме Веровеснику наређује да стрпљиве обрадује са три ствари, од којих је свака, боља од онога на чему људи, на овоме свету, једни другима завиде. Он каже:

А ти обрадуј издржљиве, оне који, кад их каква невоља задеси, само кажу: 'Ми смо Божији и ми ћемо се Њему вратити!' Њих чека опрост од Господара њихова и милост; они су на правом путу! (Кур'ан, Ел-Бекаре, 155-157)

Узвишени, затим, издржљивима, између осталог, обећава да ће их увести у Рај и поштедети паклене ватре, па каже:

Њих сам Ја данас наградио за оно што су трпели, они су, заиста, постигли оно што су желели. (Кур'ан, Верници, 111)

И коначно, посебно наглашавајући, како они који су стрпљиви и захвални, из Божијих одломака, црпе поуку, Узвишени на крају четири одломка у четири различита кур'анска поглавља каже:

То су, заиста, поуке за сваког стрпљивог и захвалног. (Договарање, 33; Себе, 19; Аврам, 5; Локман, 31.)

Стрпљивост је, према томе, омча у кочићу верника око кога се врти, удаљава и примиче, карика вере за коју се држи, вере коју не може имати онај ко нема стрпљења, а и ако је има, она **је слаба без правог уверења; ако га прати срећа, он је смирен, а ако западне и у најмање искушење, враћа се неверству, па тако изгуби и овај и онај свет.** (Кур'ан, Ходочашће, 11) Тако да је сваки посао са њом губитак.

Најбољи живот који су срећници заслужили, заслужили су својом упорношћу и стрпљивошћу, пењући се на највише степене својом захвалношћу, летећи крилима издржљивости и захвалности изнад

вртова разноврсниј благодати. То је почаст коју Бог указује ономе коме Он хоће. Бог је, заиста, неизмерно добар.

Значај и смисао стрпљивости

У чисто језичком смислу израз "стрпљивост" значи спречавање; задржавање итд. У верском смислу овај израз значи обуздавање душе од узнемирености, језика од жаљења, руку од ударања и цепања одеће и сл.

Неки су стрпљивост дефинисали као: "Похвалну врлину и етичку вредност човека која му не да да ради оно што није лепо и као духовну снагу која регулише карактер сваког појединца."

Други су рекли: "Да је то избегавање забрањеног, смиреност у невољи и показивање другима богатства када погоди сиромаштво."

Трећи су рекли: "Да је то достојанствено држање када погоди несрећа", четврти: "Да је то богатство у недаћи и не показивање знакова жаљења",

пети: "Да је то прождирање горчине без показивања знакова мргођења" итд.

Жаљење на своје стање и јадиковање другима особина је супротна стрпљивости. Чувши како се неки човек жали на своје стање пријатељу, један од добрих људи му је рекао: "Тако ми Бога, с тим ниси добио ништа више, осим што си се пожалио на Онога ко је према теби милостив, ономе ко према теби није милостив."

Неко је други рекао:

Знај да се, када се пожалиш човеку,

Жалиш на Милостивог ономе ко није милостив!

Међутим, када се човек на своје стање пожали Узвишеном Богу, онда се то не коси са стрпљивошћу. Тако је Јаков, нека је над њим мир, рекао: **Ја тугу своју и јад свој пред Богом износим.** (Кур'ан, Јусуф, 86), иако је претходно рекао: **...и ја се нећу јадати.** (Кур'ан, Јусуф, 83).

Слично је и са Јобом, нека је над њим мир, који је рекао: **Мене је невоља снашла, а Ти си од**

милостивих најмилостивији! (Кур'ан, Веровесници, 83).

За њега је, пак, Узвишени Бог рекао:

Ми смо знали да је он издржљив; диван је роб он био и много се кајао! (Кур'ан, Сад, 44)

Међутим, за човека је здравље бољи дар Божији од издржљивости. Ово није у супротности са Посланиковим, нека је мир над њим, речима: "Никоме није дат бољи дар од издржљивости." Јер се оне односе на ситуацију када је већ задесила несрећа, за разлику од случаја пре несреће, када је здравље боље од издржљивости. Зато никоме није дозвољено да прижељкује или да Узвишеног Бога моли да му да несрећу. Напротив, Бог се моли за опрост и добро и на овом и на будућем свету. Ипак, када несрећа погоди, издржљивост је најбоља врлина.

Душа је човекова јахалица која га носи или према Рају или према Паклу, а стрпљивост је у односу на њу као улар или узда којим се јахалицом управља. Ако јахалица нема улара или узде она скреће и завирује куда год јој се прохте. Зато је неко од учењака рекао: "Добро зауздајте своју душу, јер је она радознала и хоће да проба све што не ваља. Нека се

Бог смилује робу који своју душу заузда, па је зауздану, куда он хоће, води и присиљава на покорност Богу и не да јој да према Њему буде непослушна и непокорна. Ово зато што је лакше чувати се Божијих забрана, него трпити Његово кажњавање."

Душа има две силе; силу навраћања и силу одвраћања. Стрпљивост се састоји у томе да човек силу навраћања своје душе преусмери са оног што је забрањено и штетно на оно што је дозвољено и корисно. Ово зато што има људи који су у стању издржати редовно обављање ноћне молитве или све тешкоће поста, а да своје очи нису у стању да суздрже од забрањеног погледа. Са друге стране, има људи који су у стању да се суздрже од гледања и освртања на оно што је забрањено, а да нису у стању да траже да се раде добра дела и да од неваљалих одвраћају и да се против њих боре.

Неко је рекао да је стрпљивост храброст душе. Отуда је и пословица: "Храброст је стрпљивост у моменту."

Укратко, стрпљивост и жаљење су две супротне особине, као што Узвишени о становницима паклене ватре каже:

Жалили се ми или трпели, свеједно нам је, спаса нам више неће бити. (Кур'ан, Аврам, 21)

Исламска традиција о врлинама стрпљивости

*Од Ебу Се'ида ел-Худрија, Бог био задовољан њиме, се преноси да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Бог ће ономе ко је стрпљив улили снаге да издржи. Никоме није дат божији дар од издржљивости."

*Од Ебу Хурејре, Бог био задовољан њиме, се преноси да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Када Бог некоме жели добро, да му да га погоди несрећа."

*Од 'Атаа б. Ебу Реббаха се преноси да је рекао: "Једном приликом Ибн Аббас ме је упитао: 'Хоћеш ли да ти кажем каква је Рајска жена?' - Па сам му рекао да хоћу. На то ми је рекао: 'Ова жена црнкиња дошла је Веровеснику, нека је мир над њим,

и рекла: - Ја имам падавицу, па се (када ме спопадне) знам открити. Замоли Бога да ме излечи!' На то јој је рекао: 'Или ћеш да се стрпиш и да због тога уђеш у Рај, или да замолим Бога да ти да оздрављење?' - Па је одговорила: 'Стрећу се.' И додала: 'Ја се (у незнању) откривам, па замоли Бога да се, бар, не откривам!' - Па Га је замолио."

*Од Ебу Мусаа, Бог био задовољан њиме се преноси да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Када се роб разболи или оде на пут, пише му се као да је здрав и да код своје куће своје дужности обавља."

*Од Умми Селеме, Бог био задовољан њоме, се преноси да је рекла: "Својим сам ушима чула када је Божији Посланик, нека је мир над њим, рекао: "Нема ниједног муслимана који, када га несрећа погоди, изговори оно што је Бог наредио: Ми смо Божији и ми ћемо се Њему вратити! (Ел-Бекаре, 155) И дода: 'Боже, помози ми у несрећи мојој и дај ми боље стање него што је ово!' А да му Бог неће дати боље стање него што јесте. 'Када је Ебу Селеме умро, рекла сам: 'Има ли ико од муслимана бољи од Ебу Селеме? Његова породица је прва која је преселила Божијем

Посланику, нека је мир над њим. Рекла сам то, па ми је Бог дао Свога Посланика, нека је мир над њим. '

Од Аише, Бог био задовољан њоме, се преноси да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Нема несреће која погоди верника, чак ни када га трн убоде, а да му Бог због ње не опрости неки грех."

Исламска традиција

Тумачећи речи Узвишеног:

Између њих смо Ми вође одређивали и они су, одазивајући се заповеди Нашој, на прави пут упућивали, јер су стрпљиви били и у доказе Наше чврсто су веровали. (Кур'ан, Падање ничице, 24)

Суфјан б. 'Ујејне је рекао да то значи: "Када су узели ствар у своје руке, Ми смо их учинели вођама."

*Омер б. Абдулазиз је рекао: "Никоме Бог није дао благодат, па му је узео и надоместио стрпљивошћу, а да оно што је надоместио није боље од онога што је узео."

*Од Се'ида б. Џубејра се преноси да је рекао: "Стрпљивост је човеково признање Богу недаће која га је погодила, поуздање у Бога и нада да ће га за њу наградити. Понекад се деси да се потужи и прекаљен човек, од кога се очекује да буде стрпљив."

Ибрахим, Бог му се смислио, је рекао: "Његове (тј. Се'ид б. Џубејрове) речи: 'Стрпљивост је човеково признање Богу недаће која га је погодила' као да су коментар Божијих речи: 'Ми смо Божији' тј. признање да је он у Божијем власништву с којим слободно располаже како Он хоће, док су његове (тј. Се'ид б. Џубејрове) речи: 'Поуздање у Бога и нада да ће га за њу наградити' као коментар речи Узвишеног: И ми ћемо се Њему вратити тј. вратићемо Му се, па ће нас Он за нашу стрпљивост наградити и неће допустити да наше стрпљиво подношење несреће остане ненаграђено. Његове (тј. Се'ид б. Џубејрове) речи: 'Понекад се деси да се потужи и прекаљен човек' значе: 'Није стрпљивост у прекаљености, већ у обуздавању срца да се не љути на оно што му је суђено и у суздржавању језика од жаљења и јадиковања. Због тога онај ко је и прекаљен, ако му је срце незадовољно судбином, није стрпљив."

*Када су 'Урви б. ез-Зубејру требали ампутирати ногу, упитали су га: "Како би било да ти дамо да попијеш нешто, како не би осетио бол?" - одговорио је: "Не, Бог ме је ставио на искушење да види хоћу ли моћи издржати бол и хоћу ли се одупрети Његовој одредби."

*Омер, Бог био задовољан њиме, је имао обичај рећи: "Дивне ли су две стране товара и диван ли је устрешел за стрпљиве!" Мислећи под две стране товара на Божији благослов и милост, а под устрешелом на прави пут, алудирајући на речи Узвишеног:

А ти обрадуј издржљиве, оне који, кад их каква невоља задеси, само кажу: "Ми смо Божији и ми ћемо се Њему вратити!" Њих чека опрост од Господара њиховог и милост; они су на правом путу! (Кур'ан, Ел-Бекаре, 155-157)

Врсте стрпљивости

У зависности нашта се односи, стрпљивост се дели на три врсте: стрпљивост у придржавању заповеди и добрих дела, како би се ваљано урадила,

стрпљивост према забранама и гресима, како се у њих не би запало и стрпљивост наспрам одредби судбине, како се на њу не би љутило. Те три врсте стрпљивости подразумевају се под речима: "Човек се мора доказати у извршавању заповеди, избегавању забрана и стрпљивости према судбини."

С друге стране, у погледу одредби верозакона, стрпљивост може бити: а) обавезна, б) похвална, в) забрањена, г) покуђена и д) дозвољена.

а) Обавезна стрпљивост је она која је потребна да би се избегло оно што је забрањено и извршило оно што је обавезно и издржало оно што је судбином одређено.

б) Похвална стрпљивост је она која је потребна да би се избегло оно што је покуђено, да би се чинило оно што је похвално и да се ономе ко је погрешно не би узвраћало на исти начин.

в) Забрањена стрпљивост је (намерно) трпити глад и жеђ до смрти, у нужди одбити да се поједе месо угинуле животиње, крв или свињетина, уколико постоји бојазан да ће се, због одбијања да се узме и поједе, умрети. У забрањену стрпљивост, такође, спада човеково препуштање ономе од чега му

прети опасност по живот као што је: препустити се крволочној звери, змији, пожару или непријатељу који га жели убити, за разлику од предаје у сукобу и борби између муслимана где је то, не само дозвољено, већ и у многим случајевима похвално, о чему говоре бројни исламски извори.

г) Покуђена стрпљивост је устрајност у чињењу онога што је покуђено, устрајност у избегавању да се чини оно што је похвално и устрајност у претераном избегавању јела, пића, одеће, полног односа са женом и сл. до те мере да би то штетило здрављу организма.

д) Дозвољена стрпљивост је устрајност у чињењу или не чињењу оних дела која је подједнако дозвољено и чинети и не чинети.

Човеку је потребно да у свакој ситуацији буде стрпљив. Човек се у своме животу све до смрти, свакодневно сусреће са разним ситуацијама и стварима, од којих су му неке заповеђене да им се покорава и извршава, а друге забрањене, па их се мора клонити и избегавати их. Све с чиме се човек на овом свету сусреће, или му иде на руку и подударе се са његовим жељама и циљем, или му смета и стоји на

путу остварења жељеног циља. Да би успео, и у једном и у другом случају, он мора показати висок степен умећа и стрпљивости.

Везано за први случај, у стварима које му иду на руку у постизању жељеног циља, као што су здравље, сигурност, углед, иметак и свакојаке друге дозвољене благодати, прво што му је потребно је да буде стрпљив и опрезан, и то у више погледа:

1. Да се ни на једну од наведених ствари превише не ослања и њоме не заварава, поготово, ако ће га то навести на охолост, уображеност, надменост и задовољство са оним што је покуђено, јер такве Бог не воли.

2. Да се превише не упушта и не претерује у уживању расположивих благодати, да се оне не би окренуле против њега, јер онај ко превише претерује у јелу, пићу и полном односу, може дочекати да се то све окрене против њега, па да више не може ни јести ни пити ни полно општити.

3. Да буде устрајан у одуживању Богу на Његовим благодатима и да их не разасипа, па да једнога дана не остане без њих.

4. Да буде упоран у својој одлучности да их не троши у недозвољене и забрањене сврхе.

Неко од ранијих учењака је рекао: "У несрећи могу бити стрпљиви и верник и неверник, док у добру своју стрпљивост могу доказати само искрени и Богу блиски робови." У томе смислу Абдуррахман б. Авф је рекао: "Били смо искушавани у несрећи, па смо остали стрпљиви, а били смо искушавани и у срећи, па се нисмо показали стрпљивим." Зато Узвишени Бог и упозорава на опасност искушења у иметку, женама и деци, па каже:

О верници, и међу женама вашим и децом вашом, заиста, имате непријатеља, па их се причувајте! (Кур'ан, Самообмана, 14)

За Ибн 'Аббаса се прича да је, упитан од једног човека на кога се односе речи Узвишеног:

О верници, и међу женама вашим и децом вашом, заиста, имате непријатеља, па их се причувајте! – Па је одговорио: "Били су то људи из Меке који су примили Ислам и хтели су да дођу Веровеснику, нека је над њим спас и мир, па су им њихове жене и њихова деца бранили да му иду. Када су дошли Божијем Посланику, нека је мир над њим, и

када су видели колико су остали напредовали и научили о вери, хтели су да их казне, па је Узвишени објавио:

"О верници, и међу женама вашим и децом вашом, заиста имате непријатеља, па их се причувајте!"

Колико само успеха и добрих дела, због жене и деце, промакне човеку?!

Везано за други случај, у стварима које човеку стоје на путу у постизању жељеног циља, имамо три различите ситуације: Прва је повезана са слободним избором човека, као што је чињење добрих или лоших дела. Друга није повезана са његовим слободним избором, као што су несреће и ударци судбине. Трећа је повезана са његовим слободним избором у уласку, али и изласку, након што је у њу запао, нема слободног избора. Према томе, и овде имамо три различите ситуације:

1. Прва је повезана са човековим слободним избором. Овде спадају сва човекова дела, свеједно да ли се ради о добрим делима или гресима.

Везано за човекова добра дела, треба нагласити да је за њихово чињење потребна стрпљивост и упорност, јер је душа по својој урођеној природи одбојна према већини облика робовања.

Када је у питању молитва, душа по својој природи њој прилази, са мањом или већом дозом лењости и тромости јер јој више годи одмарање и опуштеност, поготово ако је још срце сурово, засењено гресима, човек склон прохтевима и дружењу са немарним друштвом. Тешко да такав човек, уз све ове и друге мане, може обављати молитву, а и ако је обавља, обавља је крајње тешко, одсутних мисли, невољно и чекајући да је што пре заврши.

Када се ради о зекату, душа је по својој природи тврда и шкрта. Исти је случај са ходочашћем и борбом на Божијем путу. Овде је човеку потребна стрпљивост у три ствари:

1/1. Искрена и чиста намера и искључивање мотива лицемерства и жеље за славом, пре него што се приступи било ком чину побожности.

1/2. Стрпљивост за време обављања, при чему човек мора водити рачуна о томе да шта не пропусти,

да не претерује и превише не одужује, да му мисли не лутају, да буде скрушеног срца и свестан да стоји пред својим Господаром, да Га не смеће с ума, јер не треба размишљати о ономе шта је наређено, него о ономе Ко је наредио и Њега спомињати.

1/3. Стрпљивост после обављања дела, која се, такође, огледа у неколико ствар;:

1/3/1. Суздржавању од чињења било чега што би учињено дело могло покварити, као што Узвишени каже: **О верници, не кварите своју милостињу приговарањем и увредама!** (Кур'ан, Ел-Бекаре, 264)

1/3/2. Суздржавању и чувању од самољубља, охолости, ображености и поношења оним што је учинио, јер то може бити штетније и од многих других греха који се чине очитијим.

1/3/3. Суздржавању од тога да се учињено добро дело у тајности изнесе у јавност, јер када човек учини неко добро дело тајно, између себе и Бога, оно буде уписано у посебну, тајну књигу, а чим се о њему проговори оно у тајној књизи буде избрисано и записано у другој, јавној књизи. Дакле, човек са учињеним добрим делом не сме помислити да је са

њим готово и да више не мора водити рачуна о стрпљивости.

Што се, пак, тиче стрпљивости и суздржавању од греха и свих облика непослушности према Богу, више је него очито да у томе најбоље помаже прекидање са дотадашњом праксом грешења, раскидање веза и не дружење са онима који су им склони. Посебно је важно прекинути са дотадашњим навикама, јер навике имају посебан утицај на удовољавању прохтевима, а када се саставе прохтеви и лоше навике то постану две снажне војске ђавола, тако да мотив вере, у највише случајева, није сам довољно јак да их савлада.

2. Друга није повезана са човековим слободним избором, нити има начина да их избегне. У ову врсту спадају случајеви као што су судбином одређене несреће, затим губитак (смрт) вољене особе, крађа имовине, болест и сл. И ове се недаће деле на две врсте: оне у којима нема удела људска рука и оне у којима има, као што су узнемиравање, вређање или физички напад од стране других особа.

2/1. Наспрам прве врсте човек се може држати на један од четири следећа начина:

2/1/1. Немоћно и скрштених руку не чинећи ништа, јадиковати, жалити се или се љутити. У ову врсту спадају они који су на најнижем степену вере и разума.

2/1/2. Стрпљиво подносити ударце судбине.

2/1/3. Са задовољством подносити ударце судбине. Овај начин подношења недаће је одабранији од претходног - стрпљивог подношења. Спорно је међу исламским учењацима да ли је такав начин обавезан, за разлику од стрпљивог подношења који је обавезан.

2/1/4. Са захвалношћу подносити ударце судбине, тј. осведочити се да је несрећа благодат, па на њој захваљивати.

2/2. Наспрам друге врсте недаћа које долазе од других особа, човек се може поставити, такође на један од следећа четири начина:

2/2/1. Равнодушно прећи преко недаће и ономе ко ју је проузроковао, великодушно опростити.

21212. Сачувати срце од жеље за осветом и узвраћања истом мером, бити злопамтило и стално се присећати нанесене увреде.

21213. Схватити то као нешто што је суђено и да је онај ко ти је неправду учинио, иако је погрешио, то учинио зато што је тако било судбином одређено и да Онај Који одређује судбину није неправедан.

2/2/4. Према ономе ко ти је нанео неправду широкогрудно поступити и на његовој неправди и учињено зло ти узврати добротинством. То је најбољи начин јер се у њему крију користи и добробити које зна само Бог. Ако човек није у стању на овај начин поступити, не треба се, бар, задовољавати са степенима нижим од њега.

3. У ову врсту спадају ситуације у које човек добровољно, сам својом вољом, западне, али када западне нема слободне воље ни начина да се из њих изађе. Такав случај је са љубављу у коју се улази добровољно, а излази само на силу, затим узимање средстава која изазивају болове, која, иако се прекину узимати, не значе прекид болова, упуштање у опијање алкохолним пићима и сл.